

ZPRÁVY KMO a KVK

Vydává Krajské museum

s Krajskou výzkumnou komisí v Olomouci — Objednávky řiďte na Krajské museum v Olomouci, náměstí Republiky 6, telefon 2731

Čís.

Srpen 1951

Zřízením Krajského musea v Olomouci a usměrněním jeho činnosti k dneš-
nímu našemu politickému a hospodářskému dění získal plánovací referát KNV
průzkumné pracoviště, které mu bude platnou posilou při plnění úkolů pěti-
letého plánu hospodářské výstavby. KMO převzalo tak mezi jiným i redakci
oběžníku Krajské výzkumné komise, který bude nyní sloužit nejen k uveřej-
ňování důležitých zpráv Krajské výzkumné komise, nýbrž i Krajského musea.
Abychom vyjádřili tuto změnu v obsahu, měníme dosavadní název Oběžník
KVK na Zprávy KMO a KVK a doufáme, že naše zprávy tak budou moci
proniknout do nejširších kruhů.

KVK

Zprávy Krajského musea v Olomouci

- Ředitelství Krajského musea v Olomouci se obrací na všechny lesní úřady a soukromníky se zdvořilou žádostí o zasílání odstřelené neúžitkové zvěře srstnaté i pernaté, kterou by mohlo použití k zhotovení výstavních nebo studijních exponátů. Krajské museum rovněž upozorňuje, že rozmnožuje sbírky koupí jednotlivých předmětů i soukromých sběrů ze všech oborů věd přírodních i společenských. Krajské museum má odborné síly, které nejmodernějšími metodami pečují o všechny dokladový materiál v museu uložený. Nové naše museum bude sbírat tak, jako tomu bylo dosud u slo-
žek, z nichž vzniklo, na území celé býv. země Moravskoslezské a převážně v kraji Olomouckém, aby podalo lidovým zájemcům, studentům a zvláště posluchačům Palackého university co nejúplnější obraz práce ve všech věd-
ních oborech. Zřízením Krajského musea dostal tedy kraj vědecký ústav, který shromáždí ukázky bohatství kraje a zamezí bezohlednému vykořisťo-
vání kulturních, i přírodních dokladů a jejich odvážení do krajů jiných, na
něž bylo dosud tolik stížností.
- Krajské museum si buduje síť lidových spolupracovníků ze všech vědních oborů. Těmto spolupracovníkům bude KMO poskytovat rady a instruktáže. Žádáme všechny zájemce, zejména sběratele přírodnin, starožitností atd., aby se přihlásili ke spolupráci. Naše cesta vede k lidu a o pracujícího člo-
věka se chceme opírat. Zveme do našeho musea zvláště mládež. Každý návštěvník musea si může vyžádat bezplatný výklad odborníka při pro-
hlídce sbírek a odborník rád zodpoví všechny dotazy o exponátech. Chceme zvláště mládež poučit a vzbudit největší zájem a lásku k práci i k přírodě.
- Ohlas výstavy 30 let KSČ, která byla instalována v nových místnostech Krajského musea na nám. Republiky, je stále značný. V příštím čísle přine-
seme dva obrázky z olomoucké instalace, která byla po ukončení výstavy přenesena do Hranic. Výstavu zhlédlo za dobu jejího trvání celkem 25.000 osob. Vznikla prací kolektivu dr. Vladimíra Jochmána.
- Oddělení pro klimatologii KMO pracuje na klimatickém obrazu kraje. Ko-
lektiv pod vedením dr. Jana Lunera vypracovává detailní klimatolo-
gicko-pedagogický posudek okolí Olomouce, jako podklad pro plánování sídlišť a staveb průmyslových.

- Oddělení pro botaniku a příbuzné obory připravuje stálou expozici modelů hub jedlých i nejedlých. Expozice bude připravena na podzim t. r. Zveme ke spolupráci na vytvoření této expozice všechny houbařské odborníky a zájemce.
- Oddělení pro geologii vypracovalo pro II. ref. KNV posudky o jednom rudním nalezišti a o pohybu půdy v Bretnově.
- Kolektiv přírodovědného odboru KMO vypracoval pod vedením dr. Vladimíra Strnada pro KVK návrh na zřízení zoologické zahrady v Olomouci. Uvítáme všechny zájemce, kteří se chtějí budování zoo v Olomouci zúčastnit jakoukoliv formou spolupráce.
- Jakub Fabbris vytvořil kolektiv ústavních i externích pracovníků a s nimi obětavou brigádnickou prací upravil prostředí pro živá zvířata, která KMO chová jako doplněk ke sbírkám vycpanin ve své zahradě na nám. Republiky. Tato malá zvířetnice si již získala značné obliby u návštěvníků z dalekého okolí.
- Musejní preparátorské dílny dokončily preparaci exotických korýšů a Echinodermat a v současné době pracují na záchraně entomologických sbírek KMO. Byly rovněž opraveny exponáty ptačí a ssavčí, které jsou dosud umístěny pouze v depositní sbírce. V nejbližší době přikročíme k vlastní výstavě zoologické. O doplnění sbírek novými exempláři se starají zvláště obětavě spolupracovníci KMO MUDr. Josef Pospíšil a Ivo Flasar.
- Oddělení pro průmysl a zemědělství, které se buduje od základů, shromáždilo pod vedením Václava Buriana materiál o hamrech v Nové Pláni na Bruntálsku od 17. stol., zpracovává kartograficky větrné mlýny, předhistorické zemědělské osídlení kraje Olomouckého a zhotovilo informativní vývěsku o mandelince bramborové.
- Vojenská tradice Olomouce vyžaduje názorného předvedení fortifikačního vývoje města, husitských revolučních tradic a zdůraznění světových mírových snah. K plánovanému zřízení vojenského oddělení, jehož instalace je závislá na prostorových možnostech, byly kolektivem V. Buriana soustředěny dosud velmi rozptýlené soubory všech druhů zbraní a uniforem z fondů olomouckých muzeí a hradu Sovince do dvou místností v Purkrabské ulici č. 4, kde bude provedeno jejich roztrídění, konservace a inventarisace.
- Numismatickou sbírku, která byla dosud v desolátním stavu, soustředil kolektiv V. Buriana do místností v Purkrabské ulici č. 2, kde bude dále zpracována J. Němečkem.
- Základ oddělení dějin dělnického hnutí tvoří vesměs fotografický dokladový materiál, získaný v rámci příprav výstavy 30 let KSČ v Olomouckém kraji.
- Na letošním sjezdu Svazu čs. muzeí v Kutné Hoře zastupoval Krajské muzeum dr. Vladimír Strnad, na celostátním zoologickém sjezdu v Opavě zastupoval KMO prof. dr. Vladimír Teyrovský.

Zprávy Krajské výzkumné komise

- **Budujeme výzkumnictví v kraji.** Ve Slavoníně u Olomouce byl zřízen Výzkumný a šlechtitelský ústav zelinářský, který má závažné úkoly v oboru zemědělského výzkumnictví. Po vzoru sovětské agrobiologie má pomáhati při zlepšování kvality i výnosu zeleniny a při pěstování těch druhů, které zatím za cenné devisy dovážíme ze zahraničí. Má-li ústav mít možnost zahájit v plném rozsahu plnění i těchto závažných úkolů, potřebuje právě na počátku své činnosti podporu širší veřejnosti při zdolávání prací spojených se zakládáním pokusných polí. Krajská výzkumná komise obrací se proto na

nejširší veřejnost, zejména na masové organizace a lidovou správu, aby vysláním brigád pomohly budovati tento výzkumný ústav.

- Ing. Gardavský, člen urbanistické sekce KVK, provádí t. č. na přání KNV v Košicích průzkum historického staveb. jádra Košic.
- **Nové seznamy obcí.** Plánovací referát KNV v Olomouci oznamuje, že vydal nové pracovní seznamy obcí všech okresů Olomouckého kraje podle stavu k 1. 1. 1951, t. j. po drobných hraničních úpravách okresů i kraje, provedených na základě zákona 280/1948 o krajském zřízení.
- **Pomůcka pro cestovní a cizinecký ruch v kraji.** Plánovací referát spolu s oddělením cestovního ruchu, referát X, KNV a krajskou komisí cestovního ruchu v Olomouci, připravují publikaci o uměleckých i přírodních pamětihodnostech v Olomouckém kraji. Práce bude kritickým zpracováním výsledků průzkumu, provedeného počátkem t. r. všemi okresními národními výbory v kraji. Zpracováním byla pověřena zvláštní redakční komise, v níž jsou zastoupeni odborníci ze všech v úvahu připadajících oborů.
- **Průzkum pohraničí Olomouckého kraje.** Systematický průzkum pohraničí Olomouckého kraje pokračoval v tomto roce průzkumem okresu bruntálského, který provedli posluchači plánovacího kursu Palackého university v Olomouci pod vedením dr. J. Obrdlíkové.
- **Průzkum historického jádra města Olomouce.** Ing. arch. Zdeněk Gardavský, asistent Ústavu dějin umění PU, který pracuje na historicko-stavebním průzkumu jádra města Olomouce, ukončil základní průzkumový rozbor a vzorové práce (průzkum generelní a dílčí úkoly průzkumu detailního). Elaborát dosud zpracovaný byl vystaven na expozici plánovacích podkladů, kde o něj projevil zájem i návštěvníci z jiných krajů. Průzkum přináší řadu velmi cenných podnětů a návrhů řešení, které budou použity při vypracovávání územního plánu historické stavební části města Olomouce. Krajská výzkumná komise spolu s Jednotným národním výborem v Olomouci seznámí veřejnost s výsledky tohoto průzkumu řadou přednášek a diskusí. V průzkumu bude pokračováno dalšími etapami a závěry z nich budou sloužiti i ostatním městům, které mají obdobnou problematiku.
- **Průzkum Litovelska.** Ústav pro historickou vlastivědu PU v Olomouci, který prováděl počátkem t. r. pod vedením dr. L. Hosáka průzkum hospodářského a sociálního vývoje okresu litovelského, dal již k dispozici výsledky tohoto průzkumu plánovacímu referátu KNV v Olomouci. Současně vypracoval dr. L. Hosák pro KVK studii o velkostatech v Olomouckém kraji před rokem 1918, kterážto práce bude sloužiti jako podklad přehledu o pozemkových reformách v kraji.
- **Krajová bibliografie.** Z pověření KVK zpracovává J. Vlach ze Slovanského semináře PU krajovou bibliografii. Tato bibliografie má sloužiti nejširší odborné veřejnosti Olomouckého kraje. Jest zpracovávána v těchto kategoriích:

1. Obecná literatura o kraji.
2. Přírodní podmínky.
3. Otázky populační.
4. Plánování a otázky hospodářské.
5. Průmysl a řemesla.
6. Zemědělství a lesnictví.
7. Stavebnictví.
8. Doprava.
9. Obchod.
10. Peněžnictví, pojišťovnictví, družstevnictví.
11. Hmotný sloh života.
12. Kultura, fysická a sociální služby.
13. Veřejná správa.
14. Otázky právní a státní.
15. Dělnické hnutí a otázky politické.
16. Otázky národnostní a jazykové.
17. Školství.
18. Osvěta a věda.
19. Umění.
20. Mravy a zvyky.
21. Círky a náboženství.
22. Dějiny.
23. Životopisy, jubilea, nekrology.
24. Místopis a místopisné odkazy.

Bibliografie bude k dispozici veřejnosti od 1. X. 1951.

- Připomínky ONV k provádění průzkumu. Účastníci internátního školení plánovací služby ONV na Sv. Kopečku diskutovali o přednášce o průzkumech a shrnuli své dosavadní zkušenosti v několik zásadních bodů, které bude nutno, aby všichni v rámci kraje nebo okresů průzkumy organizující vzali v úvahu:

- a) Veškerá data, která jsou vyšetřována, mají být volena tak, aby jejich opatření nečinilo MNV potíže. Proto se doporučuje, aby každá tabulka nebo dotazník byl před rozesláním prodiskutován se zástupci těch činitelů, kteří mají šetření provést, a že mají být po této diskusi vypuštěny pokud možno všechny údaje, které jsou těžko zjistitelné a svádějí pak k vyplňování odhadem. Je nutno mít na paměti, že činitelé MNV jsou velmi zatíženi prací.
- b) Orgány KNV i ONV mají v době šetření průběh průzkumů přesně sledovat, nespokojit se toliko s rozesláním formulářů, jejich soustředěním a čistě mechanickým sumarizováním. Bylo by účelné, aby v mezích možnosti byly navštíveny všechny složky, v nichž se průzkum provádí a přímo na místě bylo kontrolováno, jakým způsobem, s jakou důsledností a odpovědností jsou požadovaná data opatřována.
- c) Než je průzkum nebo šetření nařízeno, mají se promítnouti jeho pracovní důsledky až na pracoviště a přezkoumati, dá-li se v předepsané lhůtě dobře a odpovědně provést. Všechny takové akce je nutno dobře začlenit do plánu práce, aby termíny nekolidovaly s jinými termínovanými pracemi, aby tak nedocházelo k pracovním špičkám, vedoucím nutně ke šturmovštině. Nevhodně volené termíny svádějí k odbývání práce a k udávání nepřesných a nespolehlivých údajů.

Současně projeví plánovatelé ONV přání, aby přednáškami a referáty byl na okresích mobilisován zájem o průzkum, aby se na okresích vytvořily skupiny informátorů, a aby prostřednictvím okresních osvětových komisí bylo navázáno spojení s obecními kronikáři a vlastivědnými pracovníky, kteří by mohli svou znalostí obce velmi dobře přispěti k systematickému poznávání kraje. Všemi těmito podněty se bude zabývat KVK a učiní po diskusích a kritickém zhodnocení příslušná opatření.

- Dějiny dolování v Olomouckém kraji. Ústav historické vlastivědy Palackého university v Olomouci, pod vedením dr. L. Hosáka, provádí v letních měsících výzkum dějin dolování v Olomouckém kraji. Výzkum se bude opírat o archivní nálezy, o záznamy v kronikách, jakož i o paměti a zkušenosti místních znalců. Jest zaměřen přímo k úkolům vyplývajícím z únorového zasedání ÚV KSČ.
- Průzkum bytového stavu v kraji. Okresní národní výbory Olomouckého kraje provedly pod vedením úsekové plánovatelky J. Stratilové z II. referátu KNV v Olomouci průzkum bytového stavu. Průzkum přináší velmi zajímavé výsledky, kterých bude použito pro řešení bytových problémů v jednotlivých obcích kraje. Výsledky tohoto průzkumu ukazují znovu, že řada okresních národních výborů se dovede velmi dobře vyrovnat s průzkumnou problematikou a že jejich splupráce je cenným přínosem k vyhodnocování průzkumů po stránce obsahové a vede ke zdokonalení provádění průzkumu i po stránce metodiky a techniky.